

IAATO's Operationele procedures voor het observeren van zeehonden¹

De SCAR Antarctic Wildlife Health Working Group heeft geadviseerd dat er een groot risico bestaat dat Hoogpathogene Aviaire Influenza (HPAI) tijdens de australe zomers van 2023/24 - 2024/25 op Antarctica en sub-Antarctica zal aankomen. Het virus heeft wereldwijd al massale sterfte veroorzaakt bij wilde vogels en zeehonden. Mensen die werken met of in de buurt van wilde dieren moeten ervan uitgaan dat HPAI eraan komt en de hoogst mogelijke bioveiligheid handhaven. Meld ongewone of hoge sterftegevallen aan IAATO volgens de juiste procedures via uw expeditieteam.

IAATO's Operationele Procedures voor het observeren van zeehonden bieden een overzicht van de best practices om op een veilige, milieuverantwoorde manier zeehonden te observeren. Ze vormen een aanvulling op de soortspecifieke procedures van de IAATO, maar vervangen deze niet.

Algemene gedragscode voor de observatie van robben op land en ijs:

- Gebruik geen schepen, kleine boten² of andere transportmiddelen op een manier die de wilde dieren verstoren, zowel op het land, op het ijs als op zee.
 - Nader en verlaat landingsplaatsen, kolonies en individuele dieren langzaam en voorzichtig.
 - Coördineer met anderen in de omgeving die wilde dieren observeren.
 - Beperk het lawaai tot een minimum.
 - Maak geen plotselinge bewegingen.
- Let tijdens elke ontmoeting op het gedrag van de dieren om tekenen van verstoring op te sporen (zie "Het gedrag van zeehonden begrijpen om verstoring te helpen voorkomen" hieronder);
- Vermijd, ongeacht de afstand, elke andere gedragsreactie dan een kort opgeheven kop, en dat eenmalig. Een dier dat zijn kop meer dan eens optilt, kan gestresseerd zijn door uw aanwezigheid. Ga in dat geval langzaam weg.
- Omring een zeehond nooit met mensen of kleine boten. Laat ze altijd een ontsnappingsroute van minstens 180°.
- Geef dieren altijd voorrang.
- Moedig nooit interacties aan, raak de wilde dieren nooit aan en laat ze u nooit aanraken. Dit kan stress of verwondingen veroorzaken, het risico van ziekteoverdracht vergroten en leiden tot een agressieve reactie van het dier.
- Volg altijd de juiste bioveiligheidsprocedure voor kleding, schoeisel en uitrusting.
- Voed nooit wilde dieren.

¹ Houd er rekening mee dat IAATO's richtlijnen voor het observeren van wilde dieren en andere operationele procedures geen vervanging vormen voor nationale wetten. Sommige landen hebben richtlijnen of voorschriften die strenger zijn dan die van de IAATO en die kunnen voorrang hebben op de IAATO-procedures. Schending van nationale voorschriften is mogelijk strafbaar gesteld, op straffe van boetes, vrijheidsberoving of in het ernstigste geval confiscatie van het schip.

² In dit document worden 'kleine boten' gedefinieerd als opblaasbare boten in Zodiac-stijl, zoals stijve of halfstijve opblaasboten of soortgelijke kleine landingsvaartuigen die worden gebruikt voor interactie tussen schip en wal.

Het gedrag van zeehonden begrijpen om verstoring te helpen voorkomen

Robben aan land, op rotsen of op ijs zijn gevoelig voor de aanwezigheid van boten en mensen. Het kan een reactie oproepen als ze iets horen, ruiken of zien.

Wees u bewust van gedrag van zeehonden dat erop wijst dat de rust van een zeehond verstoord is. Het gaat hierbij onder meer om:

- Een verhoogde alertheid of waakzaamheid, het hoofd draaien of de nek uitsteken;
- Een veranderende van lichaamshouding van liggend naar rechtop;
- Het lichaam dat draait om een waargenomen bedreiging van mensen, vaartuigen of voertuigen het hoofd te bieden;
- Individuele dieren of kuddes die haastig wegtrekken van naderende vaartuigen, voertuigen of mensen (bijv. haastig het water ingaan).
- Dreiggedrag met open bek (zoals bijv. bij zeelipaarden op het ijs of zeeolifanten aan land) en/of agressieve bewegingen of schijnbewegingen in uw richting.

Bij twijfel neemt u voorzichtig meer afstand.

Zeehonden aan land observeren en benaderen

- Op broedstranden tijdens het hoogseizoen is het soms niet mogelijk aan land te gaan door het grote aantal zeehonden die met man en macht hun territoria verdedigen.
 - Als alternatief kan met kleine boten langs worden gevaren, wat zowel de zeehonden als de bezoekers beschermt en een onvergetelijke ervaring biedt bij het observeren van wilde dieren.
 - Let op wilde dieren in het water, vooral in de buurt van kolonies en broedgebieden. Vermijd dat gebieden worden geblokkeerd waar wilde dieren in of uit het water gaan.
 - Vertraag en/of verander van koers om aanvaringen te voorkomen.
- Zorg er bij het observeren van zeehonden voor dat u ze niet omringt of van elkaar scheidt. Let hier vooral op bij harems, moeders en jongen.
 - Een harem is een groep wijfjes (met of zonder jongen) die door een dominant mannetje wordt beheerst.
 - Pups worden vaak alleen achtergelaten wanneer de moeder zich aan het voeden is. Ze zijn niet verlaten en moeten met rust worden gelaten. Raak ze niet aan.
 - Blijf aan de zijkant, waar u zichtbaar bent voor de dieren.
- Zorg er op stranden voor dat u zich niet tussen de robben en de zee in begeeft, loop 'bovenlangs'.
- Probeer niet uit te torenen boven uitgestrekte zeehonden of hun horizon te onderbreken.
- Probeer de handelingen van de bezoekers onder controle te houden om het risico op verrassende ontmoetingen tot een minimum te beperken.
- Loop samen met een metgezel over de broedstranden om het risico op verrassende ontmoetingen voor zowel bezoekers als zeehonden zo klein mogelijk te houden. Neem om beurten foto's, zodat een van u beiden altijd oplet.
- Let in gebieden met graskluiten op de aanwezigheid van dieren. Het best kan een gids met een wandelstok of iets dergelijks de leiding nemen.
- Individuele dieren, vooral jonge dieren zoals spenende zeeolifanten, kunnen geïnteresseerd zijn in materiaal aan wal (bijv. noodruitrusting of draagbare grenspalen). Houd apparatuur zo ver weg als praktisch mogelijk is en wees bereid deze te verplaatsen als zeehonden in de buurt komen. Probeer de dieren niet weg te jagen of aan te raken. Verplaats apparatuur voorzichtig, als dit veilig kan.

De aanbevolen naderingsafstanden om zeehonden op het land of op het ijs te observeren:

- **De minimale afstand tot zeehonden op land of ijs is minstens 5 meter³.** Dit is in de veronderstelling dat de dieren geen tekenen van verstoring door uw aanwezigheid vertonen. Denk eraan dat uw vergunning/toestemming kan vereisen dat u een grotere afstand aanhoudt.
- De aanbevolen naderingsafstanden voor diersoorten en/of levensstadia zijn samengevat in Tabel 1. Blijf alert voor tekenen van verstoring (zie hierboven). Elke situatie is anders en het kan nodig zijn om grotere afstanden aan te houden.
- Verstoor wilde dieren of planten nooit om betere foto's te krijgen. Gebruik in geen geval flitslicht. Bewaar de aanbevolen afstanden tussen u en de dieren.
- Gebruik geen 'selfie sticks' of andere apparatuur om dichterbij te komen.

Tabel 1 - Aanbevolen minimale naderingsafstanden

Soort en/of levensfase	Minimale afstand (m/voet)	Opgelet:
Brullende zeeolifanten op het land	25 m/75 voet	
Pelsrobber en zeeleeuwen op land	15 m/45 voet	Zeer mobiel op het land en sneller dan mensen op los/glad terrein. Kunnen aanvallen (en mogelijk bijten) als ze te dicht worden benaderd.
Zeeluipaarden op land/ijs/water	5-15 m/15-45 voet	Zeer mobiel en van nature nieuwsgierig. Kan vaartuigen bijten.
Jonge dieren, inclusief pups en spenende zeeolifanten.	5 m/15 voet	Van nature nieuwsgierig, ze kunnen mensen benaderen. Vermijd contact. Houd een afstand van 5 m en trek u langzaam en voorzichtig terug.

³ Algemene richtlijnen voor bezoekers aan Antarctica, Resolutie 4 (2021) van de Antarctische Verdragsoverlegvergadering, bijlage 1.